

**SAMSUN ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ KURUPELİT KAMPUS
ALANI VE ÇEVRESİNİN FLORASI : II**

Fazıl ÖZEN Mahmut KILINÇ

**Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü
55139 Kurupelit, Samsun-TURKEY**

ÖZ: Yapılan çalışma sonucunda Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kurupelit Kampus alanının florasına 73 takson ilave edilmektedir. Bu taksonlar 39 familya ve 61 cins içinde toplanmıştır. Taksonların floristik bölgelere dağılımı; Avrupa-Sibirya % 20,55 Akdeniz % 16,44 ve birden fazla bölgeliler % 63,01 şeklindedir. Tüm taksonlardan 11 tanesi A6 karesi için yeni kayıt olarak verilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kurupelit Kampusu, flora, yeni floristik kayıtlar.

**THE FLORA OF SAMSUN ONDOKUZ MAYIS UNIVERSITY
KURUPELIT CAMPUS AREA AND ITS SURROUNDINGS: II**

ABSTRACT: By this study 73 taxa were added to the flora of Ondokuz Mayıs University Kurupelit campus area. These are belonging to 39 familia and 61 genus. Distribution of the taxa to floristical regions are as following: Euro-Siberian 20.55 %, Mediterranean 16.44 % and pleuro regionals 63.01 %. Of the total, 11 taxa were given as new record for A6 square.

Keywords: Ondokuz Mayıs University Kurupelit Campus Area, flora, new floristic records.

GİRİŞ

Araştırma alanının florasının ilk kısmında 67 familyaya ait toplam 330 takson tesbit edilerek daha önceden yeni kayıtlarıyla birlikte yayınlanmıştır (Kılınç ve Özen, 1988 a; Kılınç ve Özen, 1988 b). Bu çalışmaların yayınlandığı tarihten sonra üniversitemiz kampus alanında yapılan arazi çalışmalarımız sonucunda, daha önce tesadüf edilemeyen, çok yaygın olmadığı için gözden kaçan veya çeşitli şekillerdeki taşınmalarla sonradan gelen bazı taksonların da kampus alanında bulunduğu tesbit edilmiştir. Üniversitemiz kampus alanı florasının eksiksiz olabilmesi için bu taksonların yeni bir yayın halinde hazırlanmasının uygun olacağı düşünülmüştür.

Araştırma alanının konumu

Araştırma alanı coğrafi bakımdan Samsun'un 17 km kuzeybatısında yer almakta ve yaklaşık 5 km²'lik bir alanı kapsamaktadır. Bitki coğrafyası yönünden Avrupa-Sibirya

Floristik Bölgesi'nin Öksin provensi'nde yer alan araştırma alanı, Davis (1965-1988)'in kareleme sistemine göre de A6 karesinde bulunmaktadır.

MATERYAL VE METOT

Çalışmanın materyalini 1989-1994 yılları arasında kampus alanından toplanan bitki örnekleri oluşturmaktadır. Bitkiler Davis (1965-1988) ile Tutin ve ark.(1965-1980) kullanılarak teşhis edilmiş ve Türkiye Florası'ndaki (Davis, 1965-1988) sıraya göre yazılmıştır.

Bitki listesinde yer alan taksonlardan A6 karesi için yeni kayıt olanlar (+), tıbbi özelliğe sahip olanlar ise (*) işaretleriyle belirtilmişlerdir. Listedeki taksonlar Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü Herbaryumu (OMUB)'nda saklanmaktadır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu çalışmada 49 tür, 16 alttür ve 8 varyete olmak üzere 73 takson tesbit edilmiştir.

Bitki Listesi

SPERMATOPHYTA *ANGIOSPERMAE* *DICOTYLEDONES*

BERBERIDACEAE

* *Epimedium pubigerum* (DC.) Moren & Decaisne
Fen Fak. civarı, Kurupelit Deresi kenarı, kuzeybatı, 200 m, 15.4.1994, Özen 31,
Öksin element.

BRASSICACEAE (Cruciferae)

+* *Lepidium sativum* L. subsp. *sativum*
Müzmüllü Köyü civarı, 220 m, 28.4.1994, Özen 42.

BRASSICACEAE

Andreziowskia cardaminifolia (DC.) Prantl
Fen Fak. civarı, 200 m, 11.4.1994, Özen 26.

RESEDACEAE

* *Reseda lutea* L. var. *lutea*

Lojmanlar civarı yol kenarı, 50 m, 29.4.1994, Özen 43.

R. luteola L.

Botanik bahçesi yanı tali yol kenarı, 220 m, 20.6.1994, Özen 53.

CISTACEAE

* *Cistus salviifolius* L.

Isı santrali civarı, güneydoğu, 130 m, 29.7.1989, Özen 05.

POLYGALACEAE

+* *Polygala vulgaris* L.

Büyük gölet civarı, çayırılık, 220 m, 18.5.1994, Özen 45, Avrupa-Sibirya element.

POLYGONACEAE

* *Rumex crispus* L.

Fen Fak. civarı yol kenarı, 220 m, 21.6.1994, Özen 54.

+* *R. obtusifolius* L. subsp. *subalpinus* (Schur) Celak

Fen Fak civarı yol kenarı, 220 m, 21.6.1994, Özen 55.

AMARANTHACEAE

+ *Amaranthus chlorostachys* Willd.

Ziraat Fak. civarı yol kenarı, 200 m, 9.9.1994, Özen 70.

CYNOCRAMBACEAE

Theligonum cynocrambe L.

Fen Fak. civarı, 200 m., 5.6.1991, Karaer 1040.

RUTACEAE

Haplophyllum suaveolens (DC.) G.Don var. *suaveolens*

Fen Fak.Yurtlar arası, 210 m, 5.6.1991, Özen 06.

ANACARDIACEAE

* *Pistacia terebinthus* L. subsp. *palaestina* (Boiss.) Engler

Su arıtma tesisi civarı, 200 m, 18.5.1994, Özen 25, Doğu Akdeniz element.

FABACEAE (Leguminosae)

Trifolium clusii Godr. & Gren

Fen Fak. civarı, çayırılık, 220 m, 6.6.1991, Özen 07.

Dorycnium pentaphyllum Scop. subsp. *herbaceum* (Vill.) Rouy

Büyük gölet civarı, çayırılık, 230 m, 28.7.1994, Özen 63.

ROSACEAE

* *Filipendula vulgaris* Moench

Fen Fak. civarı, 220 m, 21.5.1992, Özen 16, Avrupa-Sibirya element.

* *Rubus sanctus* Schreber

Botanik bahçesi yanı tali yol kenarı, 220 m, 4.8.1994, Özen 66.

R. discolor Weihe & Nees

Botanik bahçesi yanı tali yol kenarı, 220 m, 4.8.1994, Özen 67.

* *Agrimonia eupatoria* L.

Fen Fak. Yurtlar arası yol kenarı, 200 m, 28.6.1993, Özen 22.

LYTHRACEAE

+ *Lythrum portula* (L.) D.A. Webb

Fen Fak. civarı, su birikintisi kenarı, 210 m, 21.6.1994, Özen 56.

L. hyssopifolia L.

Fen Fak. civarı, su birikintisi kenarı, 210 m, 21.6.1994, Özen 57.

+ *L. tribracteatum* Salzm. ex Sprengel

Fen Fak. civarı, su birikintisi kenarı, 210 m, 21.6.1994, Özen 58.

ONAGRACEAE

Oenothera erythrosepala Borbás

Cami civarı, 160 m, 19.7.1991, Özen 10.

SAXIFRAGACEAE

Saxifraga rotundifolia L.

Fen Fak. civarı, Kurupelit Deresi kenarı, kaya üzeri, 180 m, 15.4.1994, Özen 32, Avrupa-Sibirya element.

APIACEAE (Umbelliferae)

* *Sanicula europaea* L.

Büyük gölet civarı, *Quercus* ormanı, 230 m, 18.5.1994, Özen 46, Avrupa-Sibirya element.

* *Bifora radians* Bieb.

Fen Fak. civarı, çayırılık, 220 m, 17.5.1994, Özen 44.

* *Foeniculum vulgare* Miller

Lojmanlar civarı, kuzeybatı, 20 m, 4.9.1994, Özen 69.

Artemisia squamata L.

Fen Fak. civarı yol kenarı, 200 m, 2.8.1994, Özen 65.

*VALERIANACEAE**Valerianella carinata* Lois.

Fen Fak civarı, çayırılık, 190 m, 15.4.1994, Özen 33.

*DIPSACACEAE** *Dipsacus laciniatus* L.

Fen Fak. civarı yol kenarı, 220 m, 12.7.1993, Özen 23.

*ASTERACEAE (Compositae)** *Doronicum orientale* Hoffm.Fen Fak. civarı, *Quercus* ormanı, kuzeybatı, 200 m, 15.4.1994, Özen 34.*Crepis zacintha* (L.) BabcockFen Fak civarı, *Quercus* ormanı, kuzeybatı, 180 m, 21.6.1994, Özen 59 ,
Akdeniz element.*BORAGINACEAE**Cerithe minor* L. subsp. *auriculata* (Ten.) Domac

Fen Fak civarı, 200 m, 7.5.1992, Özen 12.

* *Trachystemon orientalis* (L.) G.DonFen Fak. civarı, *Quercus* ormanı, kuzeybatı, 170 m, 15.4.1994, Özen 35,
Öksin
element.*SOLANACEAE** *Hyoscyamus niger* L.

Büyük gölet civarı, kurumuş su akıntısı yatağı, 230 m, 12.5.1992, Özen 13.

*SCROPHULARIACEAE**Verbascum orientale* (L.) All.

Fen Fak. civarı, 250 m., 13.7.1990, Karaer 1150.

Verbascum pyramidatum Bieb.

Cami civarı, yol kenarı, 150 m, 19.6.1994, Özen 50, Hirkano-Öksin element.

* *V. sinuatum* L. var. *sinuatum*

Yurtlar civarı yol kenarı, 170 m, 20.6.1994, Özen 51, Akdeniz element.

Scrophularia canina L. subsp. *bicolor* (Sm.) Greuter

Fen Fak. civarı yol kenarı, 200 m, 28.5.1992, Özen 17, Doğu Akdeniz element.

Parentucellia latifolia (L.) Caruel subsp. *latifolia*Botanik bahçesi yanı, tali yol kenarı, 210 m, 12.4.1994, Özen 27, Akdeniz
element.*Linaria repens* (L.) Miller

Fen Fak. civarı, 150 m., 11.5.1989, Karaer 1020, Kültür.

VERBENACEAE

* *Vitex agnus-castus* L.

Eğitim Tesisleri civarı, kumul, 0 m, 14.9.1993, Özen 24, Akdeniz element.

LAMIACEAE (Labiatae)

* *Ajuga reptans* L.

Fen Fak. civarı, 210 m, 12.4.1994, Özen 28, Avrupa-Sibirya element.

* *Salvia sclarea* L.

Botanik bahçesi yanı, tali yol kenarı, 210 m, 20.6.1994, Özen 52.

THYMELAEACEAE

* *Daphne pontica* L.

Fen Fak. civarı, *Quercus* ormanı, 150 m, 15.4.1994, Özen 36, Öksin element.

ELAEAGNACEAE

* *Hippophae rhamnoides* L. subsp. *caucasica* Rousi

Eğitim Tesisleri civarı, kumul, 0 m, 10.6.1992, Özen 18.

SANTALACEAE

Osyris alba L.

Büyük gölet civarı, 230 m, 12.5.1992, Özen 14 , Akdeniz element.

EUPHORBIACEAE

* *Euphorbia platyphyllos* L.

Eğitim Tesisleri civarı, kumul, 0 m, 20.6.1989, Özen 01.

E. exigua L. var. *retusa* L.

Isı santrali civarı, 120 m, 10.7.1989, Özen 04.

+ *E. pepus* L. var. *peplus*

Isı santrali civarı, 130 m, 8.7.1989, Özen 03.

E. rigida Bieb.

Merkez Kütüphane civarı, 130 m, 8.7.1989, Özen 03, Akdeniz element.

* *E. amygdaloides* L. var. *amygdaloides*

Botanik bahçesi civarı, *Quercus* ormanı, 180 m, 13.4.1994, Avrupa-Sibirya element.

URTICACEAE

* *Parietaria judaica* L.

Hastane arkası, duvar kenarı, 120 m, 21.4.1994, Özen 38.

*MORACEAE** *Morus alba* L.

Botanik bahçesi yanı, tali yol kenarı, 220 m, 21.4.1994, Özen 39.

* *Ficus carica* L. subsp. *carica*

Cami civarı, 150 m, 21.8.1994, Özen 68.

*ULMACEAE**Ulmus minor* Miller subsp. *minor*

Diş Hekimliği Fak. civarı yurt yolu, 120 m, 27.5.1994, Özen 49.

*BETULACEAE** *Alnus glutinosa* (L.) Geartner subsp. *glutinosa*

Büyük gölet kenarı, 220 m, 18.5.1994, Özen 47 , Avrupa-Sibirya element.

*SALICACEAE** *Salix alba* L.

Lojmanlar civarı, 110 m, 12.5.1992, Özen 15, Avrupa-Sibirya element.

+* *Populus nigra* L. subsp. *nigra*

Fen Fak. civarı Kurupelit Deresi kenarı, 170 m, 15.4.1994, Özen 37.

MONOCOTYLEDONES*ARACEAE**Arum maculatum* L.Fen Fak. civarı, Kurupelit Deresi kenarı , kayaların arası, 170 m, 15.4.1993,
Özen 20.*ORCHIDACEAE**Spiranthes spiralis* (L.) Chevall.

Fen Fak. civarı, 250 m, 16.10. 1992, Özen 16, Akdeniz element

* *Dactylorhiza romana* (Seb.) Soó subsp. *romana*Su arıtma tesisi civarı, *Quercus* ormanı altı, 230 m, 28.8.1991, Özen 11,
Akdeniz element.*TYPHACEAE*+ *Typha angustifolia* L.

Büyük gölet kenarı, 220 m, 28.7.1994, Özen 64.

*JUNCACEAE**Luzula multiflora* (Ehrh. ex Retz.) Lej.Botanik bahçesi civarı, *Quercus* ormanı, 220 m, 13.4.1994, Özen 30.

*CYPERACEAE**Eleocharis mitracarpa* Steudel

Fen Fak. civarı, su birikintisi kenarı, 200 m, 21.6.1994, Özen 60.

Carex divisia Hudson

Büyük gölet kenarı, 220 m, 18.5.1994, Özen 48, Avrupa-Sibirya element.

C. flacca Schreber subsp. *serrulata* (Biv.) GreuterBotanik bahçesi civarı, *Quercus* ormanı, 200 m, 22.4.1994 Özen 41, Akdeniz element.*POACEAE (Gramineae)*+**Agropyron cristatum* (L.) Geartner subsp. *pectinatum* (Bieb.) Tzvelev var. *pectinatum*

Fen Fak. civarı yol kenarı, 220 m, 16.6.1993, Özen 21.

Bromus hordeaceus L. subsp. *hordeaceus*

Isı santrali civarı, 125 m, 21.4.1994, Özen 40.

+ *Phalaris paradoxa* L.

Ziraat Fak. civarı yol kenarı, 200 m, 16.7.1991, Özen 08, Akdeniz element.

Dactylis glomerata L. subsp. *glomerata*

Rektörlük civarı yol kenarı, 120 m, 21.6.1994, Özen 61, Avrupa-Sibirya element

Cynosurus cristatus L.

Fen Fak. civarı, 200 m, 21.6.1994, Özen 62, Avrupa-Sibirya element.

Sorghum halepense (L.) Pers. var. *halepense*

Ziraat Fak. civarı yol kenarı, 200 m, 16.7.1991, Özen 09.

Bu çalışma sonucunda, *Spermatophyta*'ya dahil olan 39 familya ve 61 cinse ait 73 takson tespit edilmiştir. Taksonların 59'u dikotiledon, 14'ü de monokotiledondur. Bunların 49'u tür, 16'sı alttür ve 8'i de varyete seviyesindedir.

Çeşitli literatür taraması sonucu (Donner, 1985; Donner, 1987; Kılınç ve Özkanca, 1991; Kılınç ve Karakaya, 1992; Karaer ve ark., 1993) 11 taksonun A6 karesi için yeni kayıt olduğu belirlenmiştir. Araştırma alanı tıbbi bitkiler bakımından zengin bir floristik kompozisyona sahiptir. Daha önce araştırma alanından tesbit edilen (Kevseroğlu ve ark., 1994) 59 tıbbi taksona ilave olarak bu çalışmamızda da Baytop (1984)'den yararlanarak 34 taksonun tıbbi özelliğe sahip olduğu belirlenmiştir. Böylece, çalışmanın birinci kısmı ile birlikte (Kılınç ve Özen, 1988 a ve b) kampus alanı ve çevresinin florasını oluşturan toplam 403 taksondan 93'ünün tıbbi özellikte olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırma alanından tespit edilen taksonların floristik bölgelere göre dağılımı Çizelge 1'de gösterilmiştir.

Çizelge 1. Taksonların floristik bölgelere göre dağılışı.

Table 1. Distribution of taxa to the floristic regions.

Floristik bölge Floristic region	Takson sayısı No. of taxa	%
Avrupa-Sibirya Euro-Siberian	11	
Öksin Euxine	3	20,55
Hirkano-Öksin Hyrcano-Euxine	1	
Akdeniz Mediterranean	10	16,44
Doğu Akdeniz East mediterranean	2	
Birden Fazla Bölge More than one region	46	63,01
Toplam Total	73	100,00

Bu tabloda da görüleceği gibi taksonlar Avrupa-Sibirya ve Akdeniz floristik bölgelerine ait elementlerdir. Bu iki bölgenin araştırma alanında temsil edilme oranları arasında farklılık bulunmakla birlikte bu farkın çok büyük olduğu söylenemez. Bu durum, araştırma bölgesinin esasen Oseyanik iklimin etkisinde olmasının yanısıra Akdeniz ikliminin etkilerinin de görülmesine bağlanabilir.

A6 karesi için yeni kayıt olarak tesbit ettiğimiz taksonlardan *Lythrum portula* daha önce sadece A2 karesinden bilinmekte olup tarafımızdan 2. kez, *L. tribracteatum* ise daha önce A1, A2, C4 ve C5 karelerinden bilinmekte olup tarafımızdan 5. kez toplanmaktadır.

Bitki teşhislerimiz sırasında Türkiye Florası'nda (Davis, 1965-1988) tespit ettiğimiz bazı eksiklik ve yanlışlıklar sonraki araştırmacılara yardımcı olması amacıyla aşağıya çıkarılmıştır:

1. *Cyperaceae* familyası cins anahtarında 1. 23'ün 1. 24'ündeki "*Fimbristylis*" cinsinin annual olduğu belirtildiği halde aynı cinsin tür anahtarında ise annual-perennial ayrımı yapılmaktadır. Familya anahtarında bunun düzeltilmesi gerekmektedir.

2. Dikotiledon familya anahtarı Grup E'de 1. ve 2. 5'lerde "sepal" terimi kullanılmaktadır. Bunlara "sepaloid tepal" denmesi sanırız daha uygun olacaktır. Çünkü dikotiledon familyaların grup anahtarındaki 2. 3'te periantın birbirine benzeyen 1 veya 2 halka olduğu ifade edilmektedir.

3. Dikotiledon familya anahtarı Grup C'deki 1. 10'da "yapraklar karşılıklı" ifadesi vardır. Buna karşılık bu kısımda yer alan *Onagraceae* familyası taksonlarında her zaman için bu durum geçerli değildir. Örneğin *Oenothera* cinsinde ve hatta *Epilobium dodonaei* türünde yapraklar alternattır. Bu nedenle grup anahtarında bu durumun düzeltilmesi gerekmektedir.

4. Floranın çeşitli ciltlerinde "brakte"yi ifade eden farklı terimler kullanılmaktadır. Örneğin *Asteraceae* familyasında "epikaliks", *Berberidaceae* familyasının *Epimedium* cinsinde "dış sepal", birçok familya, cins ve türde ise "brakte" terimi aynı çiçek kısmını ifade etmektedir. Bu durum farklı familyaların farklı yazarlar tarafından düzenlenmesinden kaynaklanmaktadır. Ancak terimler arasında bir birliğin olması bakımından hepsinin "brakte" adı altında toplanmasında yarar vardır.

Bu çalışma ile kampus alanının florasındaki eksiklik tamamlanmış olmakta ve ülkemiz florasına belli oranda herbaryum materyali ilave edilmektedir.

ÖZET

Araştırma alanı Samsun'un 17 km. kuzeybatısında yer almakta, bitki coğrafyası yönünden Avrupa-Sibirya floristik bölgesinin Öksin provensinde bulunmaktadır.

Bu çalışma, 1989-1994 yılları arasında gerçekleştirilmiş olup Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kurupelit Kampus Alanı ve Çevresinin Florasının ikinci kısmını oluşturmaktadır. Çalışmada *Spermatophyta*'ya dahil 73 takson tespit edilmiştir. Bu taksonlar 39 familya ve 61 cins içinde toplanmaktadır.

Florayı oluşturan taksonlardan 11'i araştırma alanının da içinde bulunduğu A6 karesi için yeni kayıttır. Ayrıca 34 taksonun tıbbi özelliğe sahip olduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışmada belirlenen taksonların % 20,55'i Avrupa-Sibirya ve % 16,44'ü Akdeniz floristik bölgelerine ait elementlerdir. Taksonların % 63,01'i birden fazla floristik bölgeye aittir.

LİTERATÜR LİSTESİ

- Baytop, T. 1984. Türkiye'de bitkiler ile tedavi, İst. Üni. Yay. No: 3255, Ecz. Fak. Yay. No: 40. İstanbul.
- Davis, P.H. 1965-1988. Flora of Turkey and East Aegean Islands. Vol. I-X, Edinburg Univ. Press.
- Donner, J. 1985. Verbreitungskarten zu P.H. Davis, "Flora of Turkey, 1-8", Linzer Biol. Beitr. 17 (1): 1-20.
- Donner, J. 1987. Verbreitungskarten zu P.H. Davis, "Flora of Turkey, 9", Linzer Biol. Beitr. 19 (1): 3-16.
- Karaer, F., H.G. Kutbay ve M. Kılınç. 1993. Türkiye florasındaki çeşitli kareler için yeni floristik kayıtlar. Doğa Tr. J. of Botany 17 (1): 41-45.
- Kevseroğlu, K., F. Özen ve M. Duru. 1994. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kurupelit kampus alanındaki önemli tıbbi bitkilerin tespiti ve çiçeklenme dönemlerinin belirlenmesi üzerine bir araştırma. Ond. May. Üniv. Fen Dergi. 5(1), 27-38.
- Kılınç, M. ve F. Özen. 1988. A5 ve A6 karelerinden yeni floristik kayıtlar. Ond. May. Üni. Fen Der. 1 (2): 75-85.
- Kılınç, M. ve F. Özen 1988. Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kurupelit kampus alanı ve çevresinin florası. Ond. May. Üniv. Fen Der. 1 (2): 97-121.
- Kılınç, M. ve R. Özkanca. 1991. Orta Karadeniz Bölgesi kıyı kumullarının florası. Doğa. Tr. J. of Botany 15: 314-327.
- Kılınç, M. ve H. Karakaya. 1992. Çambaşı yaylası (Ordu) ve çevresinden yeni floristik kayıtlar. Doğa Tr. J. of Botany 16 (1): 85-92.
- Tutin, T.G., and V.H. Heywood. 1965-1980. Flora of Europaea. Vol. I-V, Cambridge Univ. Press.